

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

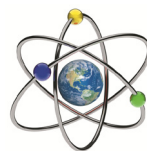
№4(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 624 sahifa,
27-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Формирование здоровьесберегающей образовательной среды в начальной школе в условиях инклюзии.....	10
<i>Тургунова Нилуфар Абдусаломовна</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tez va aniq hisoblash ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	16
<i>Dehqonova Maxliyoxon Shuhratjon, Musinjonova Dildoraxon Mahmudjon</i>	
Научно-педагогический анализ методов математического моделирования: численные и аналитические подходы в обучении студентов.....	19
<i>Мусурмонова Маъмура Оман кизи, Жураева Феруза Бахтиёр кизи, Сарсенбаева Мархабо Шадибековна</i>	
Inklyuziv ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'quvchilarining ijtimoiy moslashuvini rivojlantirish texnologiyasi.....	26
<i>Turdimurodova Muazzam Muzaffarbek qizi</i>	
M. Tvenning "Tom Soyerning boshidan kechirganlari" romanida bolalar obrazining tasviri masalasi.....	29
<i>Sattarov Farrux Nuridinovich</i>	
Pedagogik dasturiy vositalar yordamida dars sifatini oshirish.....	35
<i>D. K. Ibadullayev</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning kasbga qiziqishlarini rivojlantirishning ijtimoiy-pedagogik zaruriyati.....	41
<i>Isabekova Dilafruz Shermirzayevna</i>	
Молодёжь Узбекистана в системе политических процессов.....	46
<i>Юсупова Элеонора Фердинандовна</i>	
Математика o'qitishda zamonaviy yondashuvlar: vaziyatli tahlil va amaliy samaradorlik.....	51
<i>Matyagubova Nazira Hikmat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini sun'iy intellekt texnologiyalari asosida rivojlantirishning metodik modeli.....	54
<i>Choriyev Olmosbek Baxriddin o'g'li</i>	
Fan va tilni integratsiyalashgan holda o'qitish (CLIL).....	60
<i>M. D. Boynazarova</i>	
Оптимизация показателей сердечного цикла у спортсменов при хроническом физическом перенапряжении посредством фармакологической поддержки.....	63
<i>Нормуратов Абдулла Саппарович</i>	
Chidamlilikka yo'naltirilgan sport turlarida uglevod va energiya almashinuvini farmakologik korreksiyasi....	67
<i>Normuratov Abdulla Sapparovich</i>	
O'quvchilarga dutor ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	70
<i>Sa'dullayev Og'abek Abdurashid o'g'li, Nazirullayeva Nodira Akmal qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktablarida individual va jamoa mashg'ulotlarini tashkil etish mexanizmlari (cholg'u ijrochiligi misolida).....	74
<i>Omonova Charos Baxodir qizi</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim tarbiyachilarining o'quv-biluv faoliyatini motivatsiyalashda interfaol metodlardan foydalanish.....	79
<i>Saidova Zulfizar Norbobo qizi</i>	
O'qituvchining kognitiv egizagi (Digital Twin): sun'iy intellekt yordamida individual pedagogik uslubni modellashtirish.....	83
<i>Kuchkarova Feruza Qambaraliyevna</i>	
Abdusamad Boboxo'jayev rahbarligida tarix va arxeologiya institutining rivoji: 1964-yilgi arxiv hujjati misolida.....	91
<i>Abdullayev Botir Jabbor o'g'li</i>	
Maktab o'quvchilarining musiqiy idrokni shakllantirishning ijtimoiy va didaktik zarurati.....	93
<i>Abdumannan Maxammatov</i>	
"Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kalokagatiyani rivojlantirishning KAMOL modeli asosidagi pedagogik texnologiyasi".....	97
<i>Abdurahmonova Dilorom Jovliyevna</i>	
Morphological Structure and Word Formation of Ecotourism Terminology: A Cross-Linguistic Analysis With Reference to the Uzbek Language.....	104
<i>Absamatova Charos</i>	

Fizika fanini o'tqitishda masalalar yechishning ilmiy-metodik ahamiyati	107
<i>Akmal Mustafoyev Isaqulovich, Munajat Mustafoyeva Oltibekovna</i>	
Kasbiy yo'naltirilgan ingliz tili darslarida metakognitiv strategiyalar asosida akademik nutqni rivojlantirish..	111
<i>Allamuratov G'ofur Ashurovich</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalarning mayda qo'l motorikasini rivojlantirish metodikasi	116
<i>Amanova Albina Dexqon qizi</i>	
Psychological Approaches in Teaching English in Preschool Education and their Effectiveness	120
<i>Berdikulova Zamira Albertovna</i>	
The Role of Family, Education, and Community Systems in Shaping Individual Psychological Well-Being .	124
<i>Dilbar Abdullayeva Ubaydullayevna, Iroda Panjiyeva Khayitovna</i>	
Nomoddiy madaniy merosning talaba-yoshlarni yuksak ma'naviyatli shaxs sifatida tarbiyalashdagi ahamiyati	127
<i>Erboyev Suxrob Abdusalomovich</i>	
Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida inson resurslarini boshqarishda muvozanatlashgan ko'rsatkichlar tizimidan foydalanishning nazariy asoslari	131
<i>Gulmira Jumanova</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini o'stirishda badiiy adabiyotning dolzarbligi	135
<i>Hasanova X. Z.</i>	
Gospital ta'lim sharoitida ona tili fanini o'qitishda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi	139
<i>Hikmatov Bobobek Saydulloyevich</i>	
ASB bo'lgan bolalarda sensor buzilishlarning kognitiv va ijtimoiy rivojlanishga ta'siri	142
<i>Isaxanova Oybachin Abduraxim qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda kommunikativ faoliyat samaradorligining pedagogik mexanizmlari	146
<i>Maxmutazimova Yulduz Raxmatovna</i>	
David haykali ko'z bo'lagining qalamtasvirini bajarish usullari	149
<i>Mo'minov Baxtiyor Karamatovich</i>	
Ta'limda fanlararo integratsiyadan foydalanishning pedagogik va psixologik asoslari	154
<i>Oblakulova Nodira Abduvali qizi</i>	
Ellipslarni tasviriy san'at va muhandislik grafikasida yasash metodikasi	160
<i>Sheraliyev Sanjarbek Karimberdiyevich</i>	
Kommunikativ strategiyaning yuzaga kelish omillari	170
<i>Normaxmatova Feruza Ruziboyevna</i>	
Umumta'lim maktab musiqa madaniyati darslarida raqamli texnologiyalardan foydalanish muammo va yechimlari	174
<i>O'rishboyeva Xumora O'rol qizi</i>	
Maktabda jismoniy tarbiya darslarida futbol elementlaridan foydalanib 10-11 yoshli bolalarda tezkor-kuch qobiliyatlarini rivojlantirish uslubiyati	177
<i>Qurbonbayeva Maftuna G'ayrat qizi</i>	
Maktabda darsdan tashqari futbol to'garaklarida o'quvchilarning tezkor-kuch qobiliyatlarini takomillashtirish	182
<i>Ro'ziboyeva Fotima Qudrat qizi</i>	
Matn ustida ishlash samaradorligini baholash mezonlari	187
<i>Sadarova Nilufar</i>	
Neyroestetik stimurning yosh dinamikasidagi roli: kognitiv emotsional sferani qayta tashkil etish mexanizmlari	193
<i>Salaxidinova Xolida Xaliljonovna</i>	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning psixologik va axloqiy sifatleri	198
<i>Salomov Abdurasul Axmadovich</i>	
Funksiyaning hosilasi yordamida o'sish va kamayish oraliqlarini aniqlash metodikasi	201
<i>Sherzad Eshjanovich Bekchanov, Shohida Sadullaevna Ziyadullaeva, Abdusalom A. Xudoyberdiev</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kommunikativ qobiliyatlarini rivojlantirishda psixologik treninglarning nazariy va amaliy asoslari	205
<i>Sojida Safarova Saxadin qizi</i>	
Destruktiv xulq-atvor psixologik va pedagogik qarovsizlik oqibati sifatida	207
<i>Umirzoqova Shodiya Lutfullo qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish	210
<i>Xoldorova Mashxura G'ulomovna</i>	

Роль антиоксидантной системы в повышении работоспособности спортсменов	214
Нурбаев Бахтиёр Ширинович	
Shaxs irodaviy sohasini rivojlantirishning psixologik determinantlari.....	217
To'ychiyeva Shoyista Jumabayevna	
Ta'lim jarayonida va talabalarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning ahamiyati	223
X. Xalilova, N. Niyazova	
Optimization of Periodontal Disease Treatment Tactics in Patients With Chronic Hepatitis C After Achieving a Sustained Virological Response	227
Makhmudova Ugiloy Bakhtiyorovna	
Pathogenetic and Clinical Rationale for the Prevention and Management of Periodontal Diseases in Workers Within Dust-Hazardous Environments	230
Turumova Marjona Bakhodirovna	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti direktorlarining boshqaruv faoliyati va kasbiy madaniyati	233
Imamova Nilufar Zabiyyulla qizi, Soloyeva Rayhonoy Ravshanbek qizi	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida integratsiyalashgan ijodiy muhitni tashkil etishning ilmiy-metodologik asoslari	236
Sultanov Xaytboy Eraliyevich	
Ma'naviy-ma'rifiy faoliyat orqali o'smirlarda huquqbuzarlik profilaktikasining pedagogik asoslari	241
Umarov Qobiljon	
Maktab o'quvchilari orasida kiberbulling profilaktikasi yo'llari	245
Jannazarova Juldizxan Aliyar qizi	
Kimyo ta'limi jarayonida kreativ yondashuv asosida kompetensiyaviy yondashuvni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	250
Allaberdiev Zebinisobegim Ismoiljon qizi	
Universality in Phraseological Units in English, Dutch and Uzbek	253
Khaydarova Guzalkhon	
Texnologik ta'limda axborot texnologiyalaridan foydalanishning o'quv samaradorligiga ta'siri: universitet darajasida istiqbollar	256
Musurmonova Ma'mura Oman qizi, Berdiyeva Gulnoza Rizoqulovna	
Chet el va mahalliy tajribalarda muhandislik musobaqalari samaradorligi	261
N. Nomozova, A. Muxamadiyev	
Autizm spektri buzilishlarining klinik-pedagogik xususiyatlari va ularni korreksiyalashning ilmiy asoslari.....	267
Polatova P. M., Polvonova Kishchan Ravshanovna	
Tenglamalar ildizlarini aniqlashda vatarlar usuli va python dasturiy modeli	272
Rizayeva Bahoroy Jahongir qizi	
Algebra fanini o'rganishda talabani xatolarini tahlil qilish va ularni bartaraf etish usullari	277
Zaxiriddinova Shahlo Zahiriddin qizi, Norboyeva E'zoza O'tabek qizi, Oqbutayeva Sumbula Normuhammad qizi	
Интегрированный подход как основа развития русской связной речи иноязычных студентов неязыковых специальностей	280
Бозорова Хулкар Одинакуловна	
Оптимизация трудовых отношений в системе общего среднего образования на основе HR-менеджмента: эмпирический анализ.....	284
Турикова Лазокат Машрабовна	
Pedagoglarning huquqiy maqomi hamda global kompetensiyalar bilan bog'liq muammo va yechimlar	296
Javohir Baxtiyorovich Shukurov	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida og'zaki nutqni rivojlantirishning kommunikativ yondashuv asoslari	305
Holikulova Feruza Xasanovna	
Talabalarda internet va ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishning agressiv xulq-atvorga ta'siri	309
Tosheva Sayyora Raxmonqulovna	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarda mantiqiy fikrlashni rivojlantirishning nazariy asoslari	314
Nurmatova Iroda Toxtasinovna, Qutlimuratova Dilnoza Oybek qizi	
O'quv materiallarini didaktik prinsiplar asosida bayon qilishning nazariy-amaliy asoslari	318
Turdiyeva Navruza Sheraliyevna	
Raqamli va globallashtirilgan muhitda maktabgacha yoshdagi bolalarda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish	323
Avazova Xidoyat Zafar qizi	

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida badiiy asar tahlil qilish kompetensiyasini shakllantirish orqali o'quvchilar nutqini boyitish ("Bog'bon va nihol" rivoyati misolida).....	327
Nurmurodova Nigora Abdusattorovna, Abduxalilova Mohinur To'raqul qizi	
Qoraqalpog'iston cho'l yaylovlarining holatiga katta qumsichqonlar ta'sirini baholash.....	331
Adilbayeva Genjexan	
O'zbekiston zaminida uyg'onish - renessans hodisasining yuz berishi: shakllanishi, musulmon va insoniyat dunyosi taraqqiyotidagi o'rni	335
Choriyev Mirjalol Baxtiyor o'g'li	
Bo'lajak tasviriy san'at o'qituvchilarining ekologik kompetentligini badiiy-loyihaviy faoliyat orqali rivojlantirish metodikasi	340
Istamov Zavqiddin Sa'dulloevich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida fonetik kompetensiyani rivojlantirish orqali orfografik va orfoepik bilimlarni shakllantirish	344
Mamasidikova Naima Toxirjon qizi	
Talabalarining mustaqil o'qish va o'rganish kompetensiyalarini rivojlantirishning metakognitiv aspektlari.....	348
Mirsobitova Parvina Bahodir qizi	
Sun'iy intellekt vositasida talabalarining axloqiy-estetik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari ..	351
Muminov Zokir Sharop o'g'li	
Ta'lim muhitining o'quvchilarning emotsional holatiga ta'siri.....	354
Nurmatov Nurhayot Nurziyat o'g'li, Otaqurbonbova Nigina Rustam qizi	
STEAM yondashuvi asosida o'simliklar fiziologiyasi fanida o'quv mazmunini didaktik qayta tashkil etish xususiyatlari	358
Xoliqulova Gulchehra Alimardon qizi	
Особенности развития эмоционального интеллекта у детей дошкольного возраста.....	363
Мирзаева Наргиза	
Inklyuziv ta'limni tashkil etishning pedagogik asoslari.....	367
Abdanbekova Nilufar Rixsiyevna	
O'qituvchining pedagogik mahoratini takomillashtirish va uni rivojlantirish omillari	370
Ismailova Shaira Ferdausovna	
Maktab o'quvchilarida o'zini o'zi tarbiyalashni shakllantirishning pedagogik asoslari (8–9-sinflar asosida)..	373
Norxo'jayeva Lobar Nuriddin qizi	
Inkluziv ta'limda pedagoglarning mahorati va pedagogik innovatsiyalar	378
Raxmonova Gullola Shavkatovna	
The Impact of Collaborative Writing Activities on EFL University Students' Essay Writing Skills: A Classroom-Based Study.....	382
Shovkieva Munisa Shonazar kizi	
ChatGPT va generativ AI vositalarining o'quv jarayonidagi didaktik imkoniyatlari.....	386
Sotivoldiyev Shohruhmirzo Abdumalik o'g'li	
O'qituvchi shaxsining pedagogik etikasi va kasbiy madaniyati.....	390
Sultonova Nargiza Nigmatovna	
Raqamli transformatsiya sharoitida talabalarining media savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik mexanizmlari.....	393
Zaxiriddinova Shaxlo, Nurova Manzura, Murodova Fayoz	
Talabalar matematik tafakkurini rivojlantirishda analizdan masalalar yechish strategiyalari	397
Zaxiriddinova Shaxlo, Tufliyeva Roziya, Ismatullayev Javohir	
Роль социальной компетентности в процессе интенсивного когнитивного развития	402
З. Ф. Азизова	
Роль научного знания в повышении качества образования	406
Сагатова Диёра Абдулазиз кизи	
Методы использование информационных технологий в научном исследовании качества образования в ВУЗе	409
Уразова Марина Батыровна, Туленова Карима Жандаровна, Генжебаева Кундуз Саламат кизи	
Академический стресс и формирование механизма "самообвинения" у студентов.....	412
Хошимова Дилорам Анваровна, Немаджанова Наргиза	
OTM, mahalla va oilalarda barqaror ma'naviy-axloqiy muhitni takomillashtirish tizimi	416
Karshiyev Jaxongir Abdurayimovich, Abdilaxatov Zafar Abdigapirovich	
O'smirlar deviant xulq-atvori shakllanishida ijtimoiy tarmoqlarga qaramlik bosh omil sifatida.....	421
Oliberdiyeva Buoysha Baxromjon qizi, Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi	

Oliy ta'limda tasviriy va amaliy san'at integratsiyasining zamonaviy pedagogik metodlari (Buxoro amaliy san'ati misolida).....	426
Abdullayev Suxrob Sayfullayevich	
STEAM texnologiyalari va uning qo'llanilishi	431
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Deviant xulq shakllanishining biopsixologik faktorlari	435
Ro'ziqulova Sevinch Ubaydullo qizi, Tohirova Go'zal Davronbek qizi	
Эмоциональная устойчивость как психологический фактор развития профессиональной компетентности будущих педагогов	438
Рафиев Фарход Акилович	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari.....	441
Aziboyev Shuhrat Olimovich	
Bola nutqi buzilishlarining psixologik sabablari.....	445
Xadicha Kamalova, Ziyodullo Elov	
O'quvchilarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish orqali tanqidiy fikrlash va mustaqil o'qish ko'nikmalarini shakllantirish	449
Xolmatova Sabohat Ilhomovna	
O'qish savodxonligi darslarida xalqaro baholash tadqiqoti topshiriqlaridan foydalanish	453
Boychayeva Sharifa Saidkulovna	
Формирование иноязычной коммуникативной компетенции с помощью задания "диктоглосс"	458
Касымова Феруза Суннатовна	
Ta'lim paradigmalarining evolyutsiyasi va zamonaviy tendensiyalari	463
Abdug'aniyeva Shaxzoda Shuxrat qizi	
O'qish savodxonligi darslarida badiiy va ilmiy-ommabop matnlardan foydalanishning didaktik imkoniyatlari	467
Ostonova Madina Furqat qizi	
Milliy cholg'u sozlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari	471
Raimjonov Sunnatulla O'ktamovich	
Forsayt pedagogikasi asosida talabalarining kreativ va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning amaliy jihatlari	475
Dushaboyeva Dinara Bahrom qizi	
Sun'iy intellekt yordamida individual o'qish yo'nalishini yaratish	479
Irgasheva Madina Irgashovna	
Ahmad al-Farg'oniyning hayot yo'li va ilm-fanga qo'shgan hissasi	484
Temirov Nabijon Solievich, Mo'sajonova Gulxumor Abduhalim qizi	
Data-Driven yondashuv asosida o'quvchilarning jismoniy rivojlanishini monitoring qilish va prognozlash modeli	487
Valiyev Jasurbek Saydullo o'g'li	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim berishga tayyorlash mexanizmlari	491
Axmedova Orzigul Tulqinovna	
Mustaqil ish – ta'lim sifatini oshirish mezonidir	498
Erkayev Elmirza Temirovich	
Kasbiy tayyorgarlik jarayonida talabalarda kreativlikni rivojlantirishning psixologik shartlari.....	503
Qobulov O'mirbek Azamat o'g'li	
Kiberbullin onlyn tahdid va uning o'smir xulq-atvoriga ta'siri	509
Saloxiddinova Xumora Mamamrayim qizi, Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi	
Yosh voleybolchi qizlarning muvozanat saqlash qobiliyatini oshirish	514
Saparboyeva Muhayyo Farhod qizi	
Talabalarda kasbiy kreativ kompetensiyalarini shakllantirishni psixologik pedagogik jihatlari	517
Tohirova Go'zaloy Davronbek qizi, Sharipova Feruza Xo'jamurod qizi	
O'quv bilish faolligi tushunchasining pedagogik-psixologik mohiyati.....	520
Sattarova Gulinoza Salim qizi	
Voleybol sport turini o'rgatish va uning mohiyati.....	523
Turg'unov Baxtiyor O'rolovich	
Malakali sportchilarni texnik tayyorgarligiga zamonaviy texnologiyalardan foydalanish yo'llari	526
Eryigitov Dilshod Xolboyevich	
Digitalization as a Driver of Inclusive Education: Enhancing Accessibility, Equity, and Learning Outcomes	529
Muhabbat Nazaraliyevna Toshmurodova	

Digital Transformation of HRM in Higher Education: Evidence from Uzbekistan	534
D. Umirova	
Bo'lajak logopedlarni og'ir nutq nuqsonli bolalar bilan ishlashga tayyorlashning integrativ metodikasi	538
Achilova Sevara Djasirkulovna	
Refleksiv o'qitish texnologiyalarining didaktik imkoniyatlari.....	542
Uzoqboyev Xojiakbar Qobuljon o'g'li	
Dasturlashtirilgan ta'lim vositalari asosida bo'lajak muhandislarning mustaqil ta'limini tashkil etish metodikasi.....	546
Sharipova Nodira Ilxom qizi	
Digital Platforms and Tools Used in Engineering Education (Solid Edge, Solidworks, Fusion 360, ETC.) ...	552
Umirov Ilkhom Iskandar ugli	
Kognitiv og'ishlar va fanatizm: nazariy tahlil va talabalar o'rtasida empirik tadqiqot	556
Shohruh Shodiboyev	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kognitiv-pragmatik kompetensiyalarini rivojlantirish bosqichlari...	562
To'rabekova Aziza Mirzabek qizi	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ta'lim olish kompetensiyalarining psixologik asoslari	566
Qamchibekova Roziyaxon Xasanboy qizi	
Boshlang'ich tayyorgarlik guruhida umumiy va maxsus jismoniy tayyorgarlik nisbatining ilmiy asoslari.....	572
Eshpulatov Jamshid Nuraliyevich	
Talabalarda stress va motivatsiya o'rtasidagi munosabat.....	577
Saidakbarova Nigora Abduraxim qizi	
Talabalarni ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash mazmunining nazariy-metodologik asoslari	583
Amonov Mirjon Namozovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda kognitiv rivojlanish bosqichlari	587
Raxmonova Shaxrizoda Laziz qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida so'z boyligini oshirishning pedagogik-psixologik muammolari yuzasidan mulohazalar	590
Shaxnoza Allaberganova	
Umumta'lim maktablarida biologiya darslarida innovatsion o'qitish metodlaridan foydalanish tadqiqotining tahlili.....	594
Mamadaliyeva Barnoxon Ibragimovna	
Haykaltaroshlik fanining shakllari va metodlari	598
Qodirov Bobirjon Botirjonovich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining shaxsiy-kasbiy kompetentligini rivojlantirish omillari.....	603
Dusmetova Maksuda Matnazarovna	
Onalik munosabatlari buzilishining psixologik omillari	608
Kasimova Xulkar Atabayevna	
Hayot faoliyati xavfsizligi o'qituvchisining metodik faoliyati	612
Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida global kompetensiyalar va Soft Skills asosida konfliktologik madaniyatni shakllantirish	616
Azimova Osiyoxon Adxam qizi	
Raqamli ta'lim muhiti doirasida pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik muammolari	620
Zikirova Dildora Shuhrat qizi	

RAQAMLI TA'LIM MUHITI DOIRASIDA PEDAGOGLARNING KASBIY KOMPETENSIYASINI RIVOJLANTIRISNING ILMIY- PEDAGOGIK MUAMMOLARI

Zikirova Dildora Shuhrat qizi

TDTU tayanch doktoranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy raqamli ta'lim muhitida (RTM) pedagog kadrlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida yuzaga kelayotgan konseptual ilmiy-pedagogik muammolar, tizimli ziddiyatlar va to'siqlar tadqiq etilgan. Ta'limni jadal raqamlashtirish sharoitida o'qituvchilarning an'anaviy metodik qarashlarini transformatsiya qilish, raqamli didaktika tamoyillarini ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish masalalari tizimli tahlil qilingan. Tadqiqot yakunida muammolarni bartaraf etishga qaratilgan innovatsion klasterli-strukturaviy model va strategik amaliy takliflar majmuasi ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: raqamli ta'lim muhiti, kasbiy kompetensiya, raqamli didaktika, texnologik instrumentalizm, raqamli charchoq, DigCompEdu, klasterli model, gibrid ta'lim.

Abstract: This article explores the conceptual scientific and pedagogical problems, systemic contradictions, and barriers arising in the process of developing the professional competence of educators within the modern digital educational environment (DEE). A systemic analysis is conducted on the transformation of teachers' traditional methodological perspectives under the conditions of rapid educational digitalization, as well as the formulation and practical implementation of digital didactics principles. At the conclusion of the study, an innovative cluster-structural model and a comprehensive set of strategic practical recommendations aimed at overcoming the identified problems are proposed.

Key words: digital educational environment, professional competence, digital didactics, technological instrumentalism, digital burnout, DigCompEdu, cluster model, hybrid learning.

Аннотация: В данной статье исследуются концептуальные научно-педагогические проблемы, системные противоречия и барьеры, возникающие в процессе развития профессиональной компетенции педагогических кадров в условиях современной цифровой образовательной среды (ЦОС). Проведен системный анализ вопросов трансформации традиционных методических взглядов преподавателей в условиях интенсивной цифровизации образования, а также разработки и внедрения в практику принципов цифровой дидактики. В завершение исследования предложена инновационная кластерно-структурная модель и комплекс стратегических практических рекомендаций, направленных на устранение выявленных проблем.

Ключевые слова: цифровая образовательная среда, профессиональная компетенция, цифровая дидактика, технологический инструментализм, цифровое выгорание, DigCompEdu, кластерная модель, гибридное обучение.

KIRISH

XXI asrning uchinchi o'n yilligiga kelib, insoniyat jamiyati jadal sur'atlar bilan raqamli sivilizatsiya bosqichiga qadam qo'ydi. Sun'iy intellekt neyrotarmoqlar, bulutli hisoblashlar hamda virtual va to'ldirilgan borliq texnologiyalarining paydo bo'lishi barcha ijtimoiy-iqtisodiy sohalar qatori ta'lim tizimini ham tubdan o'zgartirmoqda [1, 14-b.].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston Respublikasida "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasi, Oliy va xalq ta'limi tizimini rivojlantirish konsepsiyalari doirasida ta'lim muassasalarini raqamlashtirish, elektron platformalarni (masalan, HEMIS, Kundalik va b.) joriy etish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi [2, 34-b.].

Biroq bugungi kunning eng global ilmiy va amaliy muammolaridan biri shundaki, ta'lim tizimini texnik va infratuzilmaviy jihatdan jihozlash sur'ati pedagog kadrlarning ushbu muhitda ishlashga bo'lgan psixologik, metodik va professional tayyorgarlik darajasidan bir necha barobar ilgarilab ketdi. Natijada texnologiyalar mavjud, ammo ulardan ta'lim sifatini oshirish yo'lida unumli foydalanish darajasi pastligicha qolmoqda. Bu holat pedagogika fanida tizimli konseptual muammolarni keltirib chiqarmoqda.

Zamonaviy axborot makonida an'anaviy dars xonalari o'z o'rnini Raqamli ta'lim muhitiga (RTM) bo'shatib bermoqda. Ushbu muhitda o'qituvchi endilikda axborotning yagona manbai yoki bilimlarni yetkazib beruvchi mutloq sub'ekt sifatidagi maqomini yo'qotdi. Ochiq onlayn o'quv kurslari, raqamli kutubxonalar va sun'iy intellektga asoslangan qidiruv tizimlari talabaga ma'lumotlarni mustaqil o'rganish imkonini beradi [3, 75-b.].

Natijada pedagogik faoliyatning falsafasi va mazmuni o'zgardi: o'qituvchi bilimlarni shunchaki yodlatuvchi shaxs emas, balki talabaning individual ta'lim traektoriyasini yo'naltiruvchi, raqamli kontentlar ichidan keraklisini saralashga o'rgatuvchi fasilitator, moderator, tyutor va pedagogik dizaynerga aylanishi lozim [4, 112-b.]. Mazkur transformatsiya jarayoni pedagoglardan oddiy kompyuter savodxonligini emas, balki chuqur integratsiyalashgan kasbiy-raqamli kompetensiyani shakllantirishni talab qiladi.

O'zbekistonlik olimlar M.E. Mamarajabov, D.E. Toshtemirov va O'.A. Yuldashev pedagogik jarayonda integrativlik zaruratini asoslab, pedagogik texnologiyani ta'lim amaliyotida qo'llaniladigan pedagogik va texnologik yondashuvlarning uzviy uyg'unlashuvi mahsuli sifatida talqin etadilar. Pedagogik texnologiya faqat texnik vositalar yoki alohida metodlar majmui, ta'lim maqsadlari, mazmuni, metodlari, shakllari va raqamli imkoniyatlarning yagona tizimda birlashuvi natijasida shakllanadi. Mazkur integratsiya ta'lim jarayonining izchilligi, boshqariluvchanligi va kutilgan natijalarga yo'naltirilganligini ta'minlab, o'qituvchi faoliyati bilan o'quvchining bilish jarayonini yagona pedagogik makonda uyg'unlashtiradi va shu asosda pedagogik texnologiya faqat integrativ yondashuvda loyihalangandagina samarali hamda barqaror didaktik natijalarga erishish mumkinligi ta'kidlanadi. [13, 382-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Raqamli ta'lim muhiti (RTM) doirasida pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish faqatgina texnik ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat emas. Bu jarayonda chuqur tizimli, metodologik, psixologik va tashkiliy xarakterdagi bir qator ilmiy-pedagogik muammolar mavjud.

Ushbu muammolarni va ularning kelib chiqish sabablarini quyidagi asosiy guruhlariga ajratish mumkin:

1. Metodologik va didaktik muammolar

Eng asosiy muammo - texnologiyaning pedagogikadan o'zib ketishi va "Raqamli didaktika" qonuniyatlarining ilmiy asosda to'liq ishlab chiqilmaganligidir.

- 1. Texnologik instrumentalizm (Mexanik ko'chirish):** Ko'plab o'qituvchilar an'anaviy dars konspektini yoki ma'ruza matnini shunchaki PDF formatiga o'tkazib yoki tayyor slaydlarni ekranga qo'yib o'qib berishmoqda [1, 55-b.]. Bu darsning faqat shaklini o'zgartiradi (raqamli illyuziya yaratadi), ammo uning didaktik mazmuni, interaktivligi va ta'lim sifatini oshirmaydi.
- 2. Fanga yo'naltirilgan raqamli metodikaning yetishmasligi (Subject-Specific Digital Pedagogy):** Umumiy AKT-savodxonlik (masalan, Word, Excel, Zoom'dan foydalanish) o'rgatilgani holda, aniq fanlarni (matematika, fizika, kimyo, biologiya, chet tillari va b.) raqamli platformalar, virtual laboratoriyalar va simulyatorlar yordamida qanday samarali o'qitish kerakligi bo'yicha metodik bazaning sustligi [2, 201-b.].
- 3. Talabalar diqqatini boshqarish muammosi:** Onlayn va gibril ta'lim sharoitida talabalarning darsga bo'lgan diqqat-e'tiborini (engagement) ushlab turish, ularni passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiruvchi interaktiv qayta aloqa mexanizmlarining o'qituvchilar tomonidan yetarli darajada qo'llanilmasligi [3, 73-b.].

2. Psixologik-pedagogik to'siqlar

Pedagoglarning ichki dunyosi, qarashlari va yosh xususiyatlari bilan bog'liq muammolar:

- 1. Texnofobiya va o'zgarishlarga qarshilik (Resistance to Change):** Katta va o'rta yoshdagi pedagoglar o'rtasida yangi raqamli dasturlar, platformalar (\$LMS\$) va sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishga nisbatan ichki qo'rquv, hadiksirash va o'z an'anaviy dars o'tish qolipidan chiqa olmaslik holatlari [4, 92-b.].
- 2. "Raqamli charchoq" va emotsional to'yinish (Digital Burnout):** Pedagoglar doimiy ravishda turli platformalar (masalan, HEMIS, Kundalik), elektron jurnallar, hisobotlar va ijtimoiy tarmoqlardagi (Telegram) tinimsiz ishchi guruhlarda aloqada bo'lishga majburligi sababli ularda kasbiy charchash sindromi va stress darajasining keskin ortishi [4, 95-b.].
- 3. "Raqamli avlod" bilan aloqa bo'shlig'i (Digital Divide):** Bugungi talabalar (Digital Natives - raqamli dunyoda tug'ilganlar) texnologiyalarni o'qituvchilardan ko'ra tezroq va yaxshiroq o'zlashtirgan. O'qituvchilarning ularga qaraganda raqamli trendlardan orqada qolishi o'zaro pedagogik muloqot va hurmatga salbiy ifoda ko'rsatmoqda.

3. Malaka oshirish tizimidagi muammolar

O'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini doimiy rivojlantirib boruvchi institutlarning bugungi kun talabidan orqada qolishi:

1. **Kurslarning nominal (yuzaki) xarakterdaligi:** Malaka oshirish tizimida raqamli kompetensiyalarni oshirish kurslari ko'p hollarda amaliy emas, ko'proq nazariy ma'ruzalardan iborat bo'lib qolayotganligi [5, 143-b.]. Pedagog kursni tugatgach, o'z dars xonasiga qaytib kelganda raqamli vositani mustaqil qo'llashga qiynaladi.
2. **Uzluksizlik va davriylik o'rtasidagi ziddiyat:** Texnologiyalar har oyda, har yilda yangilanmoqda (ayniqsa, neyrotarmoqlar va sun'iy intellekt). Amaldagi tizimda esa pedagoglar 3 yoki 5 yilda bir marta malaka oshirishadi. Bu vaqt ichida o'qituvchining olgan raqamli bilimlari eskirib ulguradi [6, 1152-b.].

4. Tashkiliy, texnik va konseptual muammolar

Muhitni yaratish va uni boshqarish darajasidagi qiyinchiliklar:

1. **"Kontent-bo'shliq" muammosi:** Pedagoglar darsda foydalanishi uchun milliy va sifatli o'quv kontentlarining (interaktiv virtual laboratoriyalar, o'zbek tilidagi multimedia resurslari, 3D animatsiyalar) yetishmasligi [1, 77-b.]. Har bir o'qituvchi barcha raqamli materiallarni o'zi noldan yaratishga esa vaqt va dasturlash ko'nikmasi yetmaydi
2. **Kiberxavfsizlik va tarmoq etikasi (Netiquette):** Pedagoglarda raqamli muhitda axborot xavfsizligini ta'minlash, feyk (yolg'on) ma'lumotlarni filtrlash (media-savodxonlik), talabalarning akademik halolligini (plagiat va sun'iy intellekt yordamida ko'chirish holatlarini) nazorat qilish ko'nikmalarining shakllanmaganligi [7, 68-b.].
3. **Infratuzilmadagi nomutanosiblik:** Hududlarda internet tezligining pastligi, texnik nosozliklar va platformalarning barqaror ishlamasligi o'qituvchida darsni raqamli shaklda tashkil etishga bo'lgan rag'bat va motivatsiyani so'ndiradi [1, 35-b.].

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli ta'lim muhitida kasbiy kompetensiyani rivojlantirishning bosh muammosi - texnik vositalar bilan metodik tayyorgarlik o'rtasidagi disbalansdir. Muammoni hal etish uchun o'qituvchiga shunchaki kompyuter tugmalarini bosishni emas, balki raqamli dunyoda "pedagogik dizayn" asosida dars ssenariysini mustaqil loyihalay oladigan raqamli tafakkurni shakllantirish lozim.

Pedagoglar o'rtasida raqamli muhitda ishlash va kasbiy kompetensiyani oshirishdagi asosiy to'siqlar quyidagicha taqsimlandi (1-jadval):

1-jadval: Pedagoglarning RTMda duch kelayotgan asosiy muammolari va to'siqlari

No	Muammo va to'siqlar guruhi	Foiz ko'rsatkichi (%)
1	"Raqamli didaktika" va metodik qo'llanmalarning yo'qligi	44 %
2	Infratuzilmadagi kamchiliklar va internet tezligining pastligi	28 %
3	Psixologik qo'rquv (texnofobiya) va "Raqamli charchoq"	18 %
4	Malaka oshirish kurslarining nominal va yuzaki xarakterdaligi	10 %

Raqamli ta'lim muhiti doirasida pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirishning ilmiy-pedagogik muammolarini o'rganish natijasida quyidagi fundamental xulosalar shakllantirildi:

1. Raqamli muhitda kasbiy kompetensiyani oshirish - bu shunchaki o'qituvchining kompyuter savodxonligini oshirish yoki texnik dars o'tish vositalarini o'rganishi emas, balki uning metodologik va didaktik qarashlarini yangi raqamli paradigмага mos ravishda tubdan transformatsiya qilishni talab etuvchi tizimli jarayondir.
2. Tizimdagi asosiy ilmiy-pedagogik muammo raqamli qurilmalarning mavjudligi va ulardan ta'lim jarayonida unumli foydalanishni ta'minlovchi "Raqamli didaktika" metodologiyasining yetarli darajada ishlab chiqilganligidir. O'qituvchilar mexanik ko'chirish (instrumentalizm) xatosiga yo'l qo'ymoqdalar.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Pedagoglarning raqamli kompetensiyasini samarali shakllantirish faqatgina davriy malaka oshirish kurslari yuklamasi bo'lib qolmasdan, balki ta'lim muassasasining o'zida, uzluksiz kouching va "ustoz-shogird" tizimi asosida amalga oshirilishi zarur.

RTM doirasida yuzaga kelayotgan ilmiy-pedagogik muammolarni bartaraf etish va ta'lim sifatini oshirish maqsadida quyidagi strategik chora-tadbirlarni amalga oshirish taklif etiladi:

1. **"Raqamli pedagogika va dars dizayni" fanini joriy etish:** Pedagogik oliy ta'lim muassasalarining (bakalavriat va magistratura) o'quv rejalariga zamonaviy sun'iy intellekt vositalari, gibril dars ssenariylarini loyihalash va media-savodxonlikni o'rgatuvchi tizimli fanlarni majburiy blok sifatida kiritish lozim.
2. **Milliy "DigCompEdu" standartini yaratish:** Respublika miqyosida pedagog kadrlar uchun raqamli kompetensiyani baholovchi milliy mezonlarni ishlab chiqish, o'qituvchilarning attestatsiya va toifa olish jarayonlarida ushbu reyting ko'rsatkichlarini inobatga olish tizimini yo'lga qo'yish.
3. **"Raqamli tyutorlik va mentorlik" institutini tashkil etish:** Har bir ta'lim muassasasida yangi texnologiyalarni mukammal biladigan yosh mutaxassislardan iborat kouching guruhlarini tuzish va ular orqali katta yoshdagi ustozlarga dars jarayonidan ajralmagan holda doimiy metodik va texnik ko'mak berish tizimini joriy etish.
4. **Yagona milliy ochiq raqamli didaktik resurslar bankini shakllantirish:** Pedagoglar o'zlarining mualliflik video-darslari, interaktiv ta'limiy o'yinlari va slayd-shoulari bilan o'zaro tajriba almashadigan, doimiy yangilanib turuvchi ochiq va bepul platformani yaratish. Bu o'qituvchilarning darsga tayyorlanish vaqtini tejaydi.
5. **"Raqamli detoks" va psixologik korreksiya treninglari:** Pedagoglar o'rtasidagi "raqamli charchoq" (burnout) holatlarini kamaytirish uchun malaka oshirish dasturlariga kiber-gigiyena, tarmoq etikasi va vaqtni to'g'ri taqsimlash bo'yicha psixologik treninglarni integratsiya qilish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduqodirov A.A., Pardayev A.H. Masofali o'qitish nazariyasi va amaliyoti. – Toshkent: Fan, 2009. – 145 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi "Raqamli O'zbekiston - 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-6079-son Farmoni // Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi. – 2020-y.
3. Muslimov N.A. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toshkent: Sano-standart, 2017. – 120 b.
4. Ishmuhamedov R.J., Abduqodirov A.A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2015. – 280 b.
5. Robert I.V. Theory and Methods of Informatization of Education. – Moscow: IIO RAO, 2014. – 356 p.
6. Taylakov N.I. Uzluksiz ta'lim tizimida axborot-ta'lim muhitini yaratishning ilmiy-pedagogik asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – 245 b.
7. Begimqulov U.Sh. Pedagogik ta'lim jarayonlarini axborotlashtirishning nazariy-amaliy asoslari. Ped. fan. dok. ... diss. – Toshkent, 2007. – 312 b.
8. Ferrari A. DIGCOMP: A Framework for Developing and Understanding Digital Competence in Europe. – Seville: JRC-IPTS, 2013. – 48 p.
9. European Commission. DigCompEdu: European Framework for the Digital Competence of Educators. – Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2017. – 132 p.
10. UNESCO. ICT Competency Framework for Teachers. – Paris: UNESCO, 2018. – 68 p.
11. Voogt J., Knezek G. International Handbook of Information Technology in Primary and Secondary Education. – New York: Springer, 2018. – 1152 p.
12. Qudratov A.N. Raqamli dunyoda zamonaviy o'qituvchi portreti // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. – 2023. – № 4. – B. 50-56.
13. Mamarajabov M.E., Toshtemirov D.E., Yuldashev O'.A. Informatika o'qitish metodikasi: darslik. – Toshkent: Bookmany print, 2023. – 460 b. – 382-b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.